

Rippl-Rónai József (1861-1927)

Georges Rodenbach: *Les Vierges (A szűzek)*
Chamerot et Renouard, M. S. Bing, Paris, 1895.

Georges Rodenbach - Les Vierges című kötete
bennre Rippl-Rónai József 4 db litográfiája, 1895.
Litográfia

Kikiáltási ár: 2.800 000 Ft

Kiállítva:

- Exposition Internationale du Livre Moderne, Salon de l'Art Nouveau, Párizs, 1895. december 1896. január; kat. szám: 268
- Tavaszi Kiállítás, Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1898.
- Második Vízfestmény-, Rajz és Metszetkiállítás, Nemzeti Szalon, Budapest, 1904.; kat. szám: 128
- Rippl-Rónai József retrospektív kiállítása 1888-1911, Művészház, 1911. március; kat. szám: IV/15, 20
- A XIX. és XX. század magyar grafikája, Szépművészeti Múzeum, 1924. június, kat. szám: 102-103, 105-106
- Rippl-Rónai József emlékkiállítás, Ernst Múzeum, Budapest, 1937; kat. szám: 175
- Három nagy mester rajzai (Rippl-Rónai József, Ferenczy Károly, Kernstok Károly), Tamás Galéria, Budapest, 1941; kat. szám: 12-13
- Rippl-Rónai József emlékkiállítás, Nemzeti Szalon, Budapest, 1947; kat. szám: 105

A könyv születésének története

1895 karácsonyán nyílt meg Párizsban Sigfried Bing új modern művészeti galériája, a Salon de l'Art Nouveau, mely alkalomból Bing két könyv kiadását határozta el. A két könyv különlegessége leginkább abban állt, hogy a történetet szolgált illusztrációként a kötetben megjelent képekhez, és nem fordítva, ahogy az megszokott. A Bing által felkért két művész Rippl-Rónai József és Rippl párizsi jó barátja, James Pitcairn-Knowles volt, az ő rajzaik nyújtotta élményekből kiindulva írta meg történeteit Georges Rodenbach belga költő. Rippl számára a feladat olyannyira fontos volt, hogy családi levelezésében többször is említi a könyvritkaságot.

Rippl négy litográfiát tervezett a Les Vierges (A szűzek) címen megjelent kötethez, Knowles pedig a másik kötet fametszeteit

készítette el, mely Les Tombeaux (A sírok) címen jelent meg. „A skóté szomorú, az enyém víg; ő a halálra emlékeztet, én pedig az élet iránt nyújtok kedvet; az enyém a nyár, az övé a tél; az én könyvem a világosság, fiatalság, a nap ragyogása és a szép természet beanyozása, fiatal leánykák habozása az életük küszöbén...” (Levél Ödönhöz, közölve Bernáth, 107. o.). A könyv 200 példányban jelent meg. A két kötetet többek között a borító is összekapcsolta, melyet Rippl tervezett: mindkettőn egy-egy virágot tartó női kéz – az egyik a jobb, a másik a bal – látható. Érdekesképp megemlíthető, hogy a kéz a Rippl festette Rózsát tartó nő kezének mása.

A könyv az 1890-es évek második felében nagy sikerrel szerepelt a párizsi és brüsszeli könyvművészeti kiállításokon, itthon először az Iparművészeti Múzeum 1898-as tavaszi tárlatán mutatták be.

Szecesszió és szimbolizmus

„... Ez a könyv az első igazi modern könyv, ahol a szöveg, a betű, a rajz, mind egy nagy harmónia.” (Lázár Béla: Látogatás a műteremben. Modern Művészet, 1906. 4. sz. 202. közölve: Bernáth, 107.o.). A Les Vierges igazi szecessziós alkotás. Egrészt, mint könyv, melyben megvalósul a szecesszió ösztönzői törekvése, hiszen szöveg és kép egyenrangú súllyal szerepel a kötetben, de az alkalmazott művészetek előtérbe kerülése is a szecesszióhoz kötődik. Másrészt a rajzok stílusjegyei, műfaja és témája szintén egyértelműen a szecesszió jellemzőit mutatják. A XIX. század végén Európában japán hatásra megjelenő síkszerű ábrázolásmód, a kalligrafikus vonalkultusz, a kontúrok erőteljes megfogalmazása, a színek finom harmóniája, csupán egy-két színárnyalat használata jellemzik Rippl e négy litográfiáját. A rajzok témája a női szépség dicsérete, a nő és a természet, a növényi ornamentika sok korabeli művön megfigyelhető; maga a műfaj, a litográfia pedig ekkor éli a virágkorát elég csak Toulouse-Lautrec plakátjaira gondolnunk.

Rippl-Rónaira az 1890-es években nagy hatást gyakorolnak a Gauguin köré csoportosuló szimbolista-szintetista festők, a Nabi festőcsoport tagjai. A francia szimbolisták azon törekvése, hogy az alkotási folyamatba bevonják a nézőt, hogy belső élményeiket impresszíven láttatni tudják a harmadik dimenzió elhagyásával vált lehetővé – Denis „színnel borított sík felületként” (Bernáth, 85.o.) tekinti a képet, mely lehetőséget ad a szabad asszociációra és egyúttal a formai játékokra. Rippl e négy rajzán mind a téma-választásban, mind a formai elemek alkalmazásában jól látszik a Nabik hitvallása. E rajzokhoz több analógiát is találhatunk Maurice Denis vagy Pierre Bonnard művei közül.

A négy rajz

Ebben az időszakban Rippl egy-egy jobban sikerült kompozícióját variációként többször is felhasználta alkotásain, olykor különböző műfajokban is. Egy 1894-es szőnyegtervén őt nőalak látható: egy karosszékben és egy állva olvasó, valamint három szüretelő nő, melyeket e négy litográfiáján kisebb csoportokban fogalmazott újra, kiegészítve a kettős kompozíció figuráival.

A jelek szerint a mester szívesen játszott ezekkel a kompozíciós lehetőségekkel, ugyanis az olvasó kalapos nő később egy könyvborítóján szerepel újra, míg a Négy nő a kertben című vázlatán a Les Vierges kettős kompozíciója jelenik meg – ugyanezen a vázlaton tűnik fel a Rózsát tartó nő alakja is.

Ezek a rajzok talán az életmű leginkább szimbolista alkotásai: a stilizált nőalakok mindennapi tevékenkedése időtlenséget sugall, a nők szinte maguk is a kert egy-egy növényévé válnak. A női szépség dicsőítése Rippl-Rónai egész életművét végigkísérte.

E könyvritkaság felbukkanása valódi örömmel szolgálhat mind a könyvgyűjtők, mind a képzőművészetet értők és szeretőik számára.

Simonovits Zsófia